

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
 Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér

Felelős szerkesztő:
dr. BALOGHY ERNŐ.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEKET
 és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
 MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

A bor.

Zombor, november 26.

Ma már nem mellékes gazdasági kultúra a szőlőmivelés. A filloxera nyitotta fel szemünket, hogy ne lássuk mellékesnek. Mikor a filloxera pusztítás nyomán a Balatonvidék, Ménes-Hegyalja, Tokaj, az Érmellék, Szegzárd, Eger és Villány vidékein a szőlőtőke kipusztulása után tanyát ütött a nyomor, a nép elszegényedett, a kivándorlás nagyobb arányokat öltött, akkor kezdték belátni a szőlőmivelésnek országos jelentőségét s azóta gerálta a kormányzat ezt a nagyfontosságú ügyet országos ügygyé s rendszeres tevékenysége körébe — és pedig, tegyük hozzá, jelentékeny anyagi eszközökkel — bevonta. A Magyarország földmivelésügye című mű igen jellemző képet fest a régi módi szőlő-kultúráról. Jó fekvés, a vulkánikus kőzetek talaja a szőlő nedvének tüzet biztosított, a völgyek párái adták a zamatot, a természeti őserő állította elő a magyar bort a maga atavisztikus eredetiségében, emberi munka, szakértelem kevéssel járult a minőség és mennyiség fokozásához.

A kormányzatnak valóban a gazdasági restauráció munkájához hozzá kellett fognia a szőlőmivelés terén. Gondoljuk meg, hogy a 622 ezer holdból mindössze 178 ezer maradt, a többit a filloxera irtotta ki. Ma a kipusztult 444 ezer hold területnek tekintélyes része termőszőlővé alakított. A kormány kezébe vévén ezen a téren az irányítás, a nagyobb arányú segítség munkáját, a szénkénegezést ajánlotta és sok-sok ezer holdat meg is lehetett volna menteni, de alig meg nem magyarázható és érthető okból a gazdák a szénkénegezéssel szemben bizalmatlanok voltak, hiába szolgáltaták a szénkéneget olcsón, 2500 — 3000 métermázsánál többet alig vettek igénybe. Most, hogy a kormány a szénkéneget beszerzését könnyebbé tette (az országban hatvanöt szénkénegraktár, előbb csak tizenhét volt), a szénkénegezés szükséglet felszökött például a tavalyi évben kis híján 39 ezer métermázsára. A fogyasztás a gyárak kibővítését tette szükségessé. Az állam támogatása igen jelentékeny ezen a téren, hiszen tudvalevő, hogy minden a termelő által vásárolt szénkénegre

métermázsánként az állam nyolc koronát ráfizet, helyesebben mintegy nyolc korona értékű támogatást ad. A szénkénegezésnek nagy szerepe lesz még szőlőmivelésünkben, mert nem csupán régi területeket tartunk fel szénkénegezéssel, de hazai fajtájú ültetésekre is gondolhatunk, melyek megfelelő talajban fenttarthatók a szénkénegezés rendszerével. Ez ki van próbálva, eredménye nemcsak kielégítő, de kecsegtető is.

A filloxera-pusztítás kétségkívül valamelyes gazdasági fellendülést hozott a kopár homokvidékeken. Éppen a napokban olvastuk, hogy Kecskemét városa néhány száz hold tiszta homokterületet adott el két-két holdas parcellákban szőlőterületnek. Az árverésen 1400 — 1500 koronát is fizettek a vevők, oly horribilis ár, mely még a földéhes alföldi televényen is megdöbbenést keltené. Tizenöt év alatt 90 665 hold homokterületet ültettek be szőlővel; ma már jelentős ága borgazdaságunknak. Terjedésük azonban méltán aggodalmat kelt, mert betöltötték azt a főfeladatukat, hogy már-már kivesző szőlőfajtáinkat megmentették, ma a hegyi borok

A BACSKA tárcája.

Péter király udvara.

Nagy feltűnést keltett a napokban a „Pesti Hírlap” ban leközölt alábbi interjú, melyet Virter Ferenc bácskai földink adott közre. A fővárosi fiatal írói gárdának egyik leghitelesebb tagja Virter Ferenc, akit közönségünk igen előnyösen ismer, hosszú éveken át lapunkbani munkásságáról. Jeles tolu, minden impressió iránt fogékony író fiatal földink, kinek alábbi sorait feltétlenül hitelesnek fogadhatjuk el. Szolgálatot véltünk tenni olvasóközönségünknek, midőn az érdekes cikket átvesszük fővárosi laptársunktól.

Virter Ferenc lapjának megbízásából lenn járt a napokban Belgrádban, ahol a következő igen érdekes tapasztalatokat tette:

Mint valami elátkozott kastély, amelyről beszélni is félnék az emberek, úgy áll Péter király udvarában az a sárga épület, a régi Konak, ahol június 11-én egy csapat tiszt szétriasztotta a szerelmetes királyi párt. A termek be vannak zárva: a küszöbét át nem lépi senki. Csak az ablakok tárva-nyitva a nyár óta állandóan: hadd szellőzzék ki azokon át a kellemetlen levegő, amely még a bázba szorult. Hanem az az összezuzott zsaluablak, amelyet Drága királyné holttestével nyitott ki Masin ez-

redes és Gregories hadnagy, már ki van reparálván. A parkettről is legyalulták a vért, a tapéták is kijávitva a hajdani hálóteremben. Eltűnt minden nyom, mint ahogyan eltűntek azok az emberek is, akiket a föld alá küldtek hallgatni vagy idegen hazába menesztettek. Csönd, rend és tisztuló civilizáció közepette él az új király az új Konak-épületben, — mert a régi-ének küszöbét ő sem lépte át egyszer sem . . .

Hanem rosszul alszik Péter király az új palotában; azaz hogy sehogy sem alszik. Mert ideges, — mondják. Bántja a csönd s ha az ablaka alatt örökös katonának nem hallatszanék től a lépte kongása, egy percre sem tudná álomra hunyni a szemét. Ezért kell szögekkel kivert bakancsban hangosan lépkedni ott a katonának . . .

Hajnali négy órakor, mielőtt derengeni kezd az ég, megvilágosodik a kastély egyik ablaka és az ablakban megjelenik a király sápadt, ősz feje. Első tekintete az utcának szól. Vajon mit kémelek az időjárás? — vagy azt, hogy csakugyan nem álom: csakugyan itt van Belgrádban, a saját palotájában és ő a király? . . . De az árnyékalak az ablakban hirtelen visszafordul; halk, tiszteletteljes kopogás hallatszott a hálószoba ajtaján és mielőtt bealázkodik a hű inas, aki meghallotta a nyikorgó padló révén az ura ébredését, — azt a két pisztolyt sebtiben el kellett tüntetni az éjjeli szekrényről, nehogy még ez a diszkrét szolgál is észre vegye.

— Boldog ébredést, uram királyom, csókolom mindkét szent kezedet, ma szerda van, az idő enyhe, — parancsolod azonnal a kávé?

Ez a reggeli köszöntés. A király még egy kis félóra visszabúvik ágyába, ott issza meg a kávéját, mielőtt a toalettere kerül a sor. Negyed órával öt előtt jön a fodrász — a hű fodrász, aki még Sándort beretválta és akinek busás fizetés köti hűséghez a beretváját. Pontban öt órakor készen van a király és a lépéselőtt ott áll már az udvari hintó: a szárszámítól a kocsiig szintén Sándor öröke. Ez viszi a királyt reggeli sétájára, friss levegőre, hogy egy pár szétosztott arannyal népszerűséget teremtsen a városba igyekvő taligás parasztok közt.

Amikor 7 órakor visszajön a palotába Péter király, már várja a titkárja dr. Nenadovics, az unokaöccse, száműzetésének sorsos társa és hű barátja. Azután kezdetét veszi a munka, az ország ügyeinek, Augias istállójának tisztogatása. Egész napon át csak azzal foglalkozik Péter s mint az óramű, percekre van osztva egész napja. Pontban 12 órakor találják a déjeunert, pontban 7 órakor az ebédet és jaj a kis hercegnek, ha egy pillanattal is késik: nem kap egy falatot sem. Este 9 órakor ágyba fekszik a király: ott olvassa el a külföldi lapokat és olvassa éjtélíg, kettőig, háromig, amíg meg nem könnyűl rajta az álom.

áralakulását ronthatják és a drága üzemi hegyi szőlő gazdája antagonistáját látja a homoki szőlősgazdában. A földművelési kormány nem mulaszt el egy alkalmat sem, hogy a gazdákat figyelmeztesse, hogy nagy csaldóság érheti őket, ha a homoki szőlőt nem trágyázzák, mert úgy állandó termésre nem számíthatnak.

A szőlőfelújítás munkájában legjelentősebb az 1896. évi V-ik törvény-cikk. Ettől kezdve indul meg nagyobb arányban a szőlőoltvány termelés, rendeznek a szőlőművelés ismereteire kurzusokat és állítanak föl szakiskolákat, kísérleti telepet rendeznek a szőlészeti számára és szervezik a felsőbb borszemesági iskolát. Ma már az állami telepek termelőképessége 40-50 millió amerikai szőlővessző. Állami amerikai szőlővessző-termelő telepeink száma rövidesen megkétszereződött; ma számuk 46, összesen 1759 holdon és ezek termelése, jóllehet a termőképességet nem érték meg el az új telepek, tizenhat és fél millió vessző és közel egy millió oltvány. A szőlőművelés ismereteinek terjedésére rendezett tavalyi kurzusoknak 52 ezer hallgatójuk volt. A vincelériskolákban 300 tanuló képezi magát. Nagyjelentőségű feladat vár a központi szőlészeti kísérleti állomás és ampelológiai intézetre, mely mintaszerűen felszerelt helyiségeibe nem soká beköltözik. Az intézet bérhelyiségben is nagyobb arányú munkába kezdett s munkássága abban a jegyben indult, hogy a gyakorlati szőlőművelés ügyén lendítsen. Éppen ez okból lesz népszerű rövid idő alatt.

Rövid vonásokban nézve át a szőlőművelés széles munkatérét, megállapít-

ható, hogy a filloxera által elpusztított szőlőkől teljesen felújítottak már és készen vannak a beregszászvidéki szőlők, kilenczvidéki szőlők, és a ménesmagyarádi hegyvidék, csaknem hasonló arányban az Érmellék, háromötödrészben Tokaj-Hegyalja s a Balatonmellék és nagyon előhaladott állapotban van a szegzárdi s a pécs-villányi borvidék is.

Bortermésünk a filloxera előtt 4-5 millió hektoliter volt, tavaly két millió 600 ezer hektoliter, de a legközelebbi időben tetemes emelkedés várható s nincs messze az az idő, midőn a régi termésátlagot még kisebb területen is elérjük, ezt pedig elérjük az intenzivebb, okszerűbb szőlőműveléssel. Ez is a filloxera pusztítás egyik haszna s teljesül itt is a magyar példaszó: nincs olyan kár, amiből valami haszon ne sarjadzanék.

Tallán földművelésiügyi miniszter levele Tallán új földművelésiügyi miniszter a következő levelet intézte Latinovits Pál főispán, mint a vármegyei gazdasági egyesület elnökehez:

Méltóságos Elnök Úr!

Ő császári és apostoli királyi felsége folyó évi november hó 3-án Becsben kelt legfelső kéziratával engem magyar földművelésiügyi miniszterre legkegyelmesebben ki nevezni méltóztatván, a ream bizott miniszterium vezetését a mai napon átvettem.

Midőn erről Méltóságodat van szerencsém tisztelettel értesíteni, egyben felkérem, hogy működésemet hazafias támogatásában részesíteni méltóztatassék.

Részemről biztositom Méltóságodat, hogy mindig örömmel ragadom meg az alkalmat arra, hogy Méltóságod közhasznú működését előmozdithassam.

Fogadja Méltóságod tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Kelt Budapesten, 1903. évi november hó 6-án.

Tallán s. k.

Ezen leiratra gazdasági egyesületünk elnöke a következő felterjesztést intézte:

Nagyméltóságú m. kir. Földművelésiügyi Miniszter Úr!

Örömmel vettük Nagyméltóságodnak 9822/eln. ex 1903 szám alatt kelt azon megítélt leiratát, amelyben legfelsőbb kiuevezetése folytán a földművelésiügyi miniszteri tárca átvételéről minket értesíteni méltóztatott.

Amidőn magas állása elfoglalása alkalmából ezennel üdvözöltük, nagy és nehéz munkájához Isten áldását kívánjuk és azon tennepélyes ígéretet tesszük, hogy teljes erővel és odaadással fogunk iparkodni vármegyénk gazdasági érdekeit nemesebb intenciókhoz képest előmozdítani.

Kérjük, hogy egyesületünket atyai jóindulatára méltatni kegyeskedjék.

Zomborban, 1903. november hó 20-án.

Vagyunk Nagyméltóságodnak mély tiszteletünk kifejezésével bü és odaadó szolgáló Bács Bodrog vármegyei gazdasági egyesület.

Latinovits Pál, elnök.

Zombor—Kiskún-Halás.

A vidéki városok közgazdasági fejlődésének egyik főkélléke, hogy minél több vasuti sín párnak csomópontjává legyenek, mert azok a sín párok mennyi érdekszálakat jelentenek, amelyek a környék lüktető erejét a központ részére közvetítik.

Téves és elavult azon nézet, hogy csak annak a vidéki városnak lehet közgazdasági jelentősége, amely valamilyen vasuti fővonal mentén fekszik. Mert annak ugyan kényelmes és gyors összeköttetése lehet a világ főbb városaival, de gyakorlati hasznót abból nem húzhat, mert a világforgalom elsiel mellette, anélkül, hogy észre is venné.

Valamint a főváros csak abból méritheti az erejét, hogy az egész ország közgazdasági életét magához vonzza és annak feleslegéből a maga részét lefoglalja, ép úgy minden igyekvő vidéki városnak oda kell törekednie, hogy a maga környékét függő viszonyba hozza magához.

Városunk e tekintetben mintegy prädesztinálva van arra, hogy hatalmas vidéki csomóponttá fejlődjék, mert fek-

Nem sok változatosság van ebben az életben; egyszerű, mint aminő egyszerű polgár embernek akar latszani ez a koronás tragédia-hős, aki maga jár a boltba szőnyeget vásárolni a szobája számára, maga olvas el minden hozzá érkező levelet és patriarchalis egyszerűséggel maga fogad mindenkit, aki hozzá kívánczik.

* * *

— Nagyon sajnálom, ő felsége nem fogad újságírókat!... különösen külföldieket nem... nagyon haragszik a külföldi sajtóra.

A király titkárja mosolyogva mondja ezt, de határozottan. A királynak nem szabad újságírókat fogadni; mert megtiltották neki a miniszterek.

— A király nagyon alkotmányos, semmit sem tesz alkotmányos hatalmán kívül. Sziveskedjék a miniszterekhez fordulni fölvilágosításokért.

Igy szólt a magyarázat.

— Tehát csakugyan igazak azok a szál-longó hírek, hogy a király a tanácsosainak és főleg a 6. ezred tisztjeinek a befolyása alatt áll? Sőt azt mondják, hogy azok a tiszték, akik a juniusi forradalmat intézték, valóságos terrorizálják a királyt és ő felsége fél? ...

Dr. Nenadovits titkár feleletül előbb mosolyog ismét.

— Karagyorgyevics Péter nem fél senkitől. Katona volt, háborút viselt ember. Tekintsen körül: ez a század katonaság, amely a palotában van, csak diszorség, amely délbén

palotazent ad, napközben pedig királyi díszül szolgál. Ha kísértél az utcán sosem kíséri rendőresapat; a függőyei mögött síneselek elrejtett fegyveres örök; páncélinget sem visel a ruhája alatt. Mire való volna mindez? Hiszen a királyok életét úgy sem lehet eléggé őrizni. Ha az ablakába áll, ha az utcára lép, ha valaki kihallgatáson fogad, mindenütt eltalálhatja a gyilkos golyója vagy kése; az ellen tehát hiába védekeznek, — azzal számolt, mint ahogyan számolnia kell minden uralkodónak, ha fejére teszi a koronát mert mindenütt vannak elégedetlenek, akik ilyen boszura készek. Hozzám csaknem naponta érkeznek levelek, amelyekben összeesküvéseket fedeznek föl és én valamennyi levelet átadom a királynak, ő pedig mosolyog, mert ezek közt a sorok közt mindig ott leselkedik a — pénzkérdés, az érdelemmel való dicsekvés, amely jutalmat kér. ... Nos, ami pedig a tiszték befolyását illeti, — erre könnyű a felelet. Terrorizálásról természetesen szó sincsen. Hanem ezek a 6. ezredbeli tiszték, akiknek voltaképpen nagy hállával van az ország lekötöztetve és akiknek Péter király is köszönettel tartozik, hogy visszaszerezték számára a jogos trónját, — ezek a tiszték természetesen jó barátok és ha a jó barát kér valamit, mindig szívesen teljesítjük a kérést. Hiszen ez mindenütt így van. ... Egyet azonban valóban nem értek: miért háborodott föl a külföld a juniusi történetek fölött? Tekintsünk végig a nemzetek történetén: m.n-

denütt voltak forradalmak, amelyek lesöpörtek trónjukról királyokat. Hanem addig, amíg a francia királyi párt vad esőselek vitte a guillotinehoz, vagy a cárt közönséges gonosztevő ölte meg, — Obrenovics Sándornak legalább az az elégtétele lehet, hogy ő uri emberek, tiszték kezei alatt esett el, még pedig igen tisztességes módon, golyó által.

— De a királyi tetemek kidobása az ablakon át? ...

— Az egy kissé erős volt. Elismerem. Hanem ne feledjük, hogy a vérengzéstől megmámorosodott boszulók abban a nagy órában nem ítélhetők meg úgy, mint normális hangulatban. Rorzalmas, sőt rettenetes volt mindaz, nem tagadom, sőt az én véleményem szerint nem is volt helyes így cselekedni. Sokkal súlyosabb lett volna egyszerűen elkergetni Sándort és a... a hölgyét. Menjenek számkivetésbe és hadd lássák, milyen kegyér az, amikor nincsen semmijök, sem királyi nyugdíj, sem vagyon, hanem idegen uralkodóktól kell a megélhetést koldulni.

— Csak hogy arról is szó volt, hogy azok a tiszték a király ékszerreit... elásták a kertben.

— Ez is tévedés. Azok a kincsek, amelyeket elásva találtak a királyi palota udvarában, nem is voltak Sándor ékszerai, hanem Zorka hercegasszonyé, Péter király elhunyt feleségeé. Ezeket az ékszerket a király egyik inasa, akit még Svájból hoztunk magunkkal,

vése oly szerencsés, hogy bármelyik vidéki várossal kiállja a versenyt.

Mint az ország legtermékenyebb és — talán mondhatjuk — leggazdagabb vármegyéjének székhelye magában egyesíti mindazokat a hatalmi eszközöket, amelyekkel a környéket uralhatja, ha megadjuk neki még azt a segédeszközt, hogy minél több vasutvonalnak központjává tesszük.

Ki hitte volna még csak rövid egy évtized előtt, hogy a gajdobrai vagy a bulkeszi buza jobban fog Zombor felé gravitálni, mint Budapest felé? Nem lehet elzárkózni azon tény elől, hogy minden új vasuti vonal, amely városunkba vezet, fejlődésünknek egy-egy hatalmas faktora és most itt volna az alkalom, egy új vasutvonalat céljainkra felhasználni.

A napokban nyílt meg a halas-rigyicai vasut, amely a megyének talán legtermékenyebb részét átszeli és olyan virágzó nagyközségek mellett halad el, amelyek eddig városunkat talán csak hírből ismerték. Ennek a vasutnak az egyik végpontja ugyan Rigyica, de hogy ennek semmi értelme nincs, mutatja az a körülmény, miszerint az Államvasutak igazgatósága az új vonat postajáratát olyképp rendezte be, hogy az egyik végállomás Halas, a másik pedig Zombor és azt hivatalosan „Zombor—Kiskú-Halasnak” nevezte el.

Ámde ebből nekünk gyakorlati hasznunk nincs; közvetlen menetrendünk az új vonallal nincs, mert az mindkét irányban Rigyicán megakad; az új vasut csak akkor fogja a mi érdekeinket szolgálni, ha képesek leszünk elérni, hogy az nemcsak a papíron, hanem tényleg zombor—kiskú-halasi vonal legyen, amely mindkét irányban Zombor—Kiskú-Halás között közvetlenül közlekedjen és amelynek teheráru díjazása, épügy mint a baja-zombor-ujvidéki vonalnál, városunk kereskedelmi forgalmát ne bénítsa meg, hanem annak emelését támogassa.

Szent kötelessége e város minden tényezőjének, hogy összes befolyását arra fordítsa, miszerint még most, amidőn más szomszéd város még nem állja meg utunkat, elérjük a kitűzött célt, mert a nemtörődömség, a halogatás keسرűen megbosszulná magát.

Nincsenek még elég szomorú tapasztalataink a múltból?

Bárany Zsiga.

A földmivelésügy utolsó hat éve.

— Darányi könyve. —

A képviselő beszámol, a miniszter pedig bucsuzik Darányi bucsuzója egy könyv, a harminckettedik ama kiadványok sorában, amelyek a gazdasági haladást szolgálták. A bucsuzó sommázata mindannak, ami hat év alatt történt, a krónikás tárgyilagosságával, — száraz, de mégis beszédes adathalmaz. Ez a könyv Darányinak munkakönyve, a hat évi tevékenységnek számai és e számok a fáradtságot nem ismerő ambiciónak, tetterőnek és munkaszeretnek tanúságai, végigvonul pedig az egészen az a kormányzati idea, hogy Magyarország népe jólétének fokozása érdekében a gazdasági maradiságot kell fölrazni és hogy a kormányzat egyik legszívósabb tevékenysége legyen: a gazdasági oktatás, bevonva a legalsóbb néprétegeket minden időben és minden korban. Iskola, élet, tapasztalás, példa, szemlélet mind egy célért: hogy a kis gazda lánson és kedve felköltessék egy más, jövedelmesebb gazdálkodás iránt. A másik kormányzati idea az egymásra utalt gazdasági rétegek bizalmának megnyerése, védeve a gyöngét, a gyöngének jogot adva, a jognak érvényt szerezve Szeretettel teljes érdeklődése, gondja, amely a minisztert a legkisebb existenciák iránt eltöltötte, emléket állít neki a falu nádfedeles kunyhóiban. Kevés miniszter mondhatja el, hogy nevét a nép úgy ismeri, mint az övét.

A könyv is ott kelti föl figyelmünket, ahol száraz leírása foglaltatik, hogy mi minden történt a kisemberért. A harmincegy törvény közül, amely minisztersége alatt került a törvénykönyvbe és amely földmivelésügyünket érinti, tizenöt vagy közvetlenül, vagy közvetve a kis existencia jobb sorsáért jött létre. Minisztersége alatt néhány ezer korona hián husz millióval növekedett meg a tárca szükséglete; nem lenne nehéz kimutatni, hogy e többletnél jóval több az az összeg, amit a cimeken elért megtakarításokkal szintén a kis existenciák javára fordítottak.

Egyre nagyobb terjedelmet vett a vető-

mag kieserelésének dolga, ez az első beruházás a rentabilisabb gazdaságvitel felé. Buza, árpa, burgonya, komló, len, kender-vetőmagot osztottak ki ezer meg ezer mázsáig valót. És ha inség szakadt valamelyik vidékre, mint 1897-ben, 1899-ben az állam istápoló kézzel nyult a csapással sújtottak felé, csak tavaly 165 000 koronát meghalad a kedvezményes vetőmagkiosztás terhe, melylyel a segítségre szorult kisgazdát nemcsak megsegítették, de gazdaságvitelének lökést adtak. A gazdasági egyesületeket is, mint a gazdasági reformáció tényezőit vonta be a miniszter; míg tárcája eltolgálásakor mindössze 31 000 koronával tudta támogatni ezeknek a kisgazdák gazdaságvitelére irányzott jó irányu kezdezeit: ma ez a támogatás 141.297 korona. A népies mintagazdaságok alakítása Darányi praktikus érzékét dicséri. Ilyen gazdaság rövidesen 86 létesült az országban s célja az, hogy haladni vágyó kisgazdák vezessék be társaikat egy helyesebb üzemű, több jövedelmet hajtó gazdaságvitelbe. A gazdasági haladás iránt való kedv felköltésére ennél szélesebb alapu akció volt a téli sorozatos gazdasági kurzusok és előadások Ezek száma a hat év alatt a tizezret meghaladja Ezenkívül minden földmives iskolánál két négy hónapos kurzusok voltak, a 726 háziipari kurzuson 30 000 háziipari előmunkás tanult, a mezőgazdasági kisebb szakiskolák száma megnégyszereződik, hallgatóságuk pedig a régihez képest megtizszereződött. Darányi indította meg a gazdasági könyvtárak dolgát és hogy azt minél vonzóbbá tegye, a szépirodalom jeles termékeit is segítségül hívta. Az ezereken felüli népkönyvtár pedig egy örvendetes ténytet igazolt, hogy népünk igen szeret olvasni. Bizony az első évi könyvek a könyvtárban a használatból megkoptak. Nagy lendületet vett az utolsó hat év alatt a szőlőmivelés és gyümölcsészet. A filloxera 443 333 holdat pusztított ki, ezt már javarészt pótolták és hogy igaz legyen a példaszó, hogy ritkán jár a kár haszon nélkül, az újraültetéssel modern szőlő- és borgazdálkodás következett, tetemesen megnövesztve a produktiót. Az állam elüljárta a szőlő rekonstrukciós munkájában. A gyümölestenyésztés föllendülésére az 1892-ben levő állami faiskolák száma huszonötre emeltetett, évenként két millió fát, oltványt termel és elég biztató sikerrel és szaporán megkezdődött az állami utaknak gyümölcstáival való beültetése. Ma valami 150 ezer fánk van az utakon s egyik-másik utvonalan számbaveendő gyümölcsös is volt már. Az állattenyésztés szintén a kis existenciáknak kérdése. Mig az állam 1896-ban mindössze 206 ezer koronát költött a köztenyésztés emelésére, ma ez a szám éppen

lopta el Péter királytól és részben eladta egy belgrádi ékszerésznek olyan hazugsággal, mintha a trónörökösnek lenne titokban pénzre szüksége. A tolvajt azonban elfogták és az ékszerész, aki udvari szállító volt, ezt a címét azonnal elvesztette.

— Egy szóval, a 6. ezred tisztjeit tisztára mosta az idő és így megbüntetésük nem késett csupán, hanem teljesen elmarad?

A király titkára egy pillanatra elgondolkozott mintha a felelet nehezére esnék, de aztán hirtelen így szólt:

— Némely külföldi hang azt követelte Péter királytól, hogy büntesse meg a tiszteket. Erre azonban a királynak nem is volt joga. A parlament szalválta a tiszteket, sőt köszönetet mondott nekik azért a szolgálatért, hogy megtisztították a trónt attól a szennytől, amely az Obrenovicsokkal függött össze. Ezek a tisztek a hazának tettek nagy szolgálatot, hogyan tételezhető fel tehát Péter királyról, hogy ő most — miután csak egy bevégzett tény után kapott meghívást a trónra — bünténynek minősítse azt?

— Azt is írták a külföldi lapok, hogy éppen a tisztek meg nem büntetése miatt nem akarják Péter királyt Berlinben és Pétervárott fogadni. Tehát csakugyan tervezett a király bemutatkozó látogatást?

— Voltaképen csakugyan csakis tervezett, illetve tervez. Egyelőre azonban annyi dolga van még a királynak itthon az ország-

ban, hogy nem ér rá utazásokat tenni. Talán jövőre vagy két év múlva...

— Diplomáciai tárgyalások nem folytak még erre vonatkozólag?

— Semmi. Jegyzékváltásról szó sem volt. Mi nem tettünk kérdést az udvaroknál, tehát nem is utasíthaták vissza a király látogatását, amint ezt a lapok írták.

— Bizonyos jól értesült források azt is tudni vélik, hogy Péter király fáradtnak érzi magát az uralkodásra és át akarja adni a trónt fiának.

— Oh, ezt mi sosem engedjük meg! — kiáltott föl a király titkárja. Hiszen akkor úgy járhatunk, mint Sándorral. Nem kell többé gyermek a trónon; éppen azért választottuk a hatvan éves Pétert, akinek már nincsenek szenvedélyei, higgadt és tapasztalt; nem hálózhatja be ravasz asszonyi hízlegés. A trónörökös, aki csak 16 éves, még tanuljon, erősödjék meg benne a házaja iránti szeretet és az alkotmány tisztelete.

— A trónörököst csakugyan közlegénynek sorozta be a király a hadseregébe?

— Ugy van. Hogy miért, az nem szorul magyarázatra. A trónörökös egyébként nagyon el van foglalva. Reggel 8 órától délig jeles tanárok nevelik, dejeuner után pedig katonai tanulmányait végzi. Nyilvános szereplést még nem engedünk neki: ő még gyermek, akinek tanulnia kell.

— És Heléna hercegnő?

— Csütörtökön tölti be éppen 19 ik évét. A születése napján théa dansant lesz a palotában, egyébként azonban ritkán van mulatság a Konakban. A nyáron néhány garden-party volt, ez minden. Most azonban vidámabb életet szándékozunk az udvarnál megteremteni. Nehány nap múlva egy párizsi hölgy érkezik Heléna hercegnő mellé társalkodónőnek és a télen néhány bált adunk, jourokat; a legnagyobb gondok közt is jóleső a derült hangulat... A hercegnő férjhezmenetele még szóba sem jött. Sőt évekig nem is lesz arról szó, mert a hercegnő gyöngé szervezete miatt a király gondolni sem akar még a férjhezadására.

A bucsuzásnál pedig így szólt a király titkárja hozzám:

— Ime, elmondtam mindent; nem titkolok el semmit. Nekünk nincsenek titkaink; nyíltan intéztünk mindent. Ami pedig a külföldi rágalmait illeti, azok nem ártanak nekünk. A király maga kívánja, hogy a hírlapi cenzura megszűnjék, amint hogy meg is szüntette: — „Hiszen ha megtiltanám a külföldi lapok beboesátását — mondotta a király — úgy sem érnék el semmit azzal. Az emberek csak annál kíváncsiabban járnának át Zimonyba a lapokért...”

Virtter Ferenc.

tízszere, a két milliót meghaladja. 1896-ban mindössze 584 apaállatot osztottak ki, tavaly 4184 darabot. Egyes vidékek elhanyagolt állattenyésztésére nagyobb segítségeket osztottak ki, 42 millió koronára növekedett a baromfi kivétel s ennek fejlesztésére az állami fajbaromfi telepek nagy munkát végeztek. A tejszövetkezetek jövedelme tél millió koronáról nyolc és fél millióra szökkent. A selyemtenyésztő családok száma közel százezer, tavaly négyezer korona híján négy millió koronát juttatva éppen a legszegényebb népnek abban az időben, mikor tavasznyílásakor alig van másféle kereset. A kövizek benépesítésére 230 millió halikrát helyeztek ki és 254 ezer hold vízterületen 57 halászati társulat alakult. Vízszabályozásokra hatvanöt milliót költött a földművelésügyi kormány és ármentesítve van 5 millió 600 ezer hold. Darányi létesítette a csatorna tervezési kirendeltséget, melynek feladata öt éven belül megtervezni az országban létesítendő hajózási csatornákat. Már több folyó hajózhatósága tervei elkészültek s várják azt a gazdasági föllendülést, mely realizálásukat siettetni fogja. Ilyen kedvező békés időre vár az új telepítési törvényjavaslat, az Alföld síkján lévő fajmagyar, népfölöslegektől duzzadó falvainak és városainak szociális viszonyait van hivatva javítani s egyúttal a végek nemzeti megizmosítása problémájára gondol. Remélni kell, hogy ez a leányzó csak alszik s az új politikai kérdések nem szorítják el messze időre. Csak jelezzük, hogy Darányi alatt indult meg a hegyvidéki, az erdőterületi népművelés, melyről sóhajok, vágyak törtek elő és a kérdés sorvadt, a vidék pedig gazdaságilag elerőtlenedett. A munka biztatón indul s Darányinak szeretetét mutatja, hogy ez ügyeket soronkívül vétette elő s elnöki ügyosztálya kezén tartotta. A mezőgazdasági munkások ügyén jóról minden Darányi alatt indult. Külön ügyosztályt állított. Szabályozták a munkások jogviszonyait törvényben, rendezte a munkaközvetítés ügyét, ezt követték a vízi és vasuti munkások, az erdőmunkások, a dohányművelés jogviszonyainak szabályozása. A gazdasági munkavállalás törvénye, azok az ember-szerető intézkedések, melylyel a hü eseléd és jóra való munkás érdemét elismerték: ezeknek száztízle a-bogával közelítették és derítették föl a munkás lelkevilágát, varázsolták szívébe a bizalmat. A tárcs 1898. óta két millió 100 koronát költ munkásügyi célokra. Darányi ezekről és az itt nem is vázolt munkásügyekről, a hová sorozzuk a munkáspénztárt, a községi segítőalapok intézményeit, ezeket mondja: „A munkásügy újabb fejleményei igazolják, hogy a fáradozás és az alapvető intézmények a törekvéshez méltó sikerrel járnak; a céltudatosan megvetett alapok rendszeres tovább-építése és megszilárdítása a jövőnek mellőzhetetlen feladata s remélni lehet, hogy a lefektetett alapokon a már eddig is elért eredmények a jövő munkájával együtt a társadalmi fejlődés békéjének állandó biztosítékai maradnak.”

H i r e k.

Királyi fölmentés. Ófelsége a királyi vizeki Tallian Béla belső titkos tanácsost, 1902. évben összehívott és elnapolva levő gör. kel. szerb nemzeti egyházi kongresszuson és gör. kel. szerb zsinaton viselt királyi biztosi állása alul saját kérelmére kegyelemben fölmentette.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Majthényi Gyula kupuszinai volt kaplánt, ki a papirendből kilépett, a balassagyarmati állami főgimnáziumhoz rendes tanárrá kinevezte.

Főgimnáziumi felügyelői kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Margalits Ede budapesti egyetemi tanárt az idej tanévre a gör. kel. szerb pátriárka főhatósága alá tartozó újvidéki főgimnázium felügyeletével bízta meg.

A király új hadsegéde. A királyi hadsegéde gróf Paar Ede ezen méltóságától megvált, helyébe Üxkthl Gyllenbandt Ferenc lovassági tábornokot nevezte ki.

Új főrendiházi tag. A király a főrendiház szervezetének módosításáról szóló

1885. évi VII. t. c. 58 § a alapján magyar minisztertanácsa előterjesztésére Bezeredj Pál selyemtenyésztési miniszteri meghatalmazottat élethossziglan a főrendiház tagjává kinevezte. A selyemtenyésztés úgy nagyérdemű intézőjének ezt a királyi kiáltványt általános örömmel fogadják mindazok, akik nagyra-becsülik Bezeredj Pál önzetlen munkáját a nép jólétének fejlesztése terén. Az áldásos országos működésük köszönhető, hogy vármegyénk és városainkban a selymet aranyná változtató selyemtenyésztés virágzik.

A Ludoviceum új parancsnoka. Páva Vajna Artur vezérőrnagy, a szegedi 45 honvéd gyalogdandár parancsnoka, aki Nyíri Sandor honvédelmi miniszter örökébe lépett, átvette az intézet ügyeinek vezetését Czeisberger őrnagy zászlóalparancsnoktól.

Roman rendjelet Magyarországon. Románia és Szerbia a Duna baloldali partjára vonatkozólag egyezményt kötöttek. Karoly román király az egyezmény megkötése alkalmából a magyar földművelési kormány képviselőjében részvett Landgráf János főfelügyelőnek, kinek hatásköré vármegyénk és városunkra is kiterjed, a román csillagrend középkeresztjét adományozta.

Geőcze Sarolta előadása. Geőcze Sarolta, a Ruszkinizmus lelkes apostola f. hó 29 én vasárnap délután 4 órakor tartja meg a városbáza nagytermében előadását: Ruszkinizmus és a Ruszkinizmusról Jegyek nem adnak ki, az előadás ingyenes és mindenkinek szól.

A szerb egyházi kongresszus. A pátriárka a kongresszusi vármegyeyant november hó 25 ére hívta egybe. Tárgyalásra került többek közt a Khuen Hederváry kabinet idején történt döntés a kongresszusi határlékokra vonatkozó kongresszusi határozatot illetőleg.

Szegény gyermekek felruházása. Emlegettük annak idején, hogy főispánunk neje, Latinovics Palné a borsodi r. kath. templomban a saját költségén egy szt. Antal szobrot állíttatott fel. Ennek a szép, buzgó vallási eszelekedetnek a szegény nép már is élvezi az áldásait. A szobor perzselében ugyanis rövid idő alatt tekintélyes összeg gyűlt össze, amelyet Latinovics Palné úrnő meg megfelelőleg kiegyeztetett és aztán 23 szegény gyermeket meleg ruhával látott el. A szegény gyermekek halalmájára kéri Isten áldását a nemeslelkű úrnő.

Disztagság. A bajai gyűlölcésészeti egyesület Darányi Ignac volt földművelésügyi minisztert disztagságáért megvalasztotta.

Vasuti terv Baja—Apatin között. A kereskedelemügyi miniszter dr. Szirmai Vidor bajai ügyvéd és lapszerkesztőnek, dr. Ecsery Lajos budapesti ügyvédnek és Laszlo Sándor budapesti vállalkozónak és Laszlo Sándor budapesti vállalkozónak, mint érdektársaknak a m. kir. államvasutak szabadka—dáljai vonalán Priglevicaszentivan állomásától Apatin, Kupuszin, Budrogmonostorhoz és Bezdán községek érintésével a baja—zombor—újvidéki h. é. vasut valamelyik alkalmas pontjára vezetendő rendes nyomtávú helyérdekű vasutvonalra az előmunkálási engedélyt egy évre megadta. Régi óhaja meg ezzel megvalósulása legkivált Apatin és Bezdán községeknek, melyeknek élénk kereskedelmi forgalma a bajozás beálltával az év nagy részében, vasut hiányában, meddő ségre van kárhoztatva. Ennek az egészséges vasuti tervnek előnyös oldalát még abba is látjuk, hogy Apatin nagyközönséget Priglevicaszentivánnal kapcsolja a fővonalba, ezzel meguyitva a nagyban termelő Apatin számára a Szlavóniába vezető utat is. A vasutvonal Bezdánból a baja—zombor—újvidéki vasut egy alkalmas pontjába fog kapcsolódni és minthogy a baja—bátaaszéki vasut immar a megvalósulás közszében áll, ez az alkalmas pont kétségkívül Bajánál fog kínálkozni, mely esetben a vasutvonal Bezdánból Kollut, Béreg, Szántova, Dautova, Csataalja, Baracska, Bátormonostor, Vodical, Szeremle községeket érintené és a baja—szállásvárosi állomáson kapcsolódna a bajai állomáshoz.

Katalin-rozsak. A tegnapi Katalin napon megemlékeztünk a Katalin-rozsákról. Tulajdonképen a legszomorúbb virág. Utol-

jára virul a letarolt kertben, fagy szétépedési, hideg késő őszi esője veri. Többnyire sirokon hervad el. De azért ott találjuk lágy, neszfogó szőnyeges szalonokban is, mert divatos most ez a fehér halgatag szomorú virág. Krizantemum vagy a neve, hangzása is és ha hallja, kinek ne jutna eszébe Pierre Loti fantasztikus regénye Madam Chrysanthe. Olyan olvadozó ez a virág, mint egy szép asszony mosolygása, amely megmarad emlékeztetőkben, mint a nyárnak régen tavaszt napugara. És szeretik is ezt a szomorú fehér virágot különösen a félénk szerelmesek, akik vele tolmacsolják azt, amit nem mernek elmondani. Alig van másfél évtizede, hogy a Katalin-rozsát általában ismerjük. Azóta rohamosan a virág arisztokracia körébe emelkedett. Nincs ugyyszólván exkluzív virágunk a krizantemumnál, melyeknek lágy szirmai szép asszonyok keblén hervadnak el. Azelőtt szerényen megbuzta magát a Katalin-rozs, alig akadt bamuloja. Halottak napjára koszoruba kötötték és mint az utolsó virágot utolsó földvölzet gyauánt a kegyelet vitte búsbantokra. 1888. év őszén tűnt fel a krizantemum. Azóta egyre magasabbra emelkedett és nagy urak téli kerijében valóban pazarló pompáját latjuk. A ma annyira divatos krizantemum is divatját mulja majdan. Szép, álmódzó szemű, mosolygó asszonyok keblén nem hervad el, nem lesz dűze szalonok, illatos meghitt fülkéknek. Mert minden mulandó ezen az örök változatosságot hajhászó földteken, minden mulandó, de talán semmi se annyira, mint éppen a virágok divatja. Mert hiszen a virág maga is csak egy napon át virul, illata elszáll és nem marad meg belőle egyéb, mint az emlékezet, mely búsan zsong letarolt kertek sivar őszi alkonyában. *

Rakóczy-ünnepe az Iparoskörben. A zombori iparoskör minden hazafias ünnepe megtartását arra használja fel, hogy a hazaszeretet, hazaimadás szent eszméjét minden zombori polgar szívébe átültesse. Így most, midőn kegyelettel aldoznak hazánk legkisebb zugában is Rakóczynak, a hazáját oly igazán szerető kuruc nagyfejedelemnek, a zombori iparoskor is meggyújtja a hazaszeretet szent oltárán a visszaemlékezés magasán lobogó tűzét. Az estély műsora a következő: 1. Hymusz Éneki az Iparos dalárda. 2. Felolvasás. Tartja: Trencsény Karoly. 3. Rakóczy Rodostón. Melodráma. Szavaltja: Rell Lajos, zongorán kiseri Marschall Béla. 4. Kuruc dalok. Éneki az Iparos dalárda. Műsor után tánc. A kölgyek minel egyszerűbb ruhában megjelenni sziveskedjenek. Belepódj személyenként 1 korona. Családjegy 2 kor. Jegyek a kör helyiségében előre is válthatók.

Városi közgyűlés. Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1903. évi november hó 30 án (hétfőn) délután 3 órakor rendes közgyűlést tart.

Új csendőrös. A szegedi csendőrkerületi parancsnokság az adai határban a gunarasi soron 5 tagból álló őrsöt szervezett, amely megkezdte működését.

Gyászír. Marschall István m. kir. pénzügyi számtiszt, zombori földink, Marschall Béla zombori m. kir. pénzügyi számtiszt testvérhátija, derék, szorgalmas tisztviselő — mint részvétellel értesültünk — Nagybecskerekben elhunyt. Haláláról vettük a következő gyászjelentést: A nagybecskereki m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség tisztikara fájdalommal tudatja, hogy szeretett kartársuk Marschall István m. kir. pénzügyi számtiszt 1903. évi november hó 21 én jobblétre szendertült. A boldogultnak hűlt teteme november hó 23 én délután 3/4 órakor fog a helybeli József közoktatási baltottas házában beszenteltetni és a róm. kath. sirkertbe örök nyugalomra helyezettetni. Szeretett kartárs, nyugodjál békében! Nagybecskerek, 1903. november hó 21 én.

A sorozást megint elhalasztották. Az új honvédelmi miniszter rendelete szerint az obstrukció miatt elmaradt sorozás november hó 23 ára volt kitűzve. A sorozást azonban ezen a napon se lehetett megkezdeni, mert az ujoncjavaslat még nincs törvényerőre emelve. A fősorozás tehát elmaradt november 23-áról bizonytalan időre.

Schweidel szobra. A Schweidel szoborbizottság folyó hó 25 én Vertesi Károly elnöklete alatt ülést tartott. Jelen voltak: Racz Soma alelnök, Krump Vilmos jegyző, Hauke Imre, Buday Gerő, Prokopy Imre, Trencsényi Károly, Lukács Sándor bizottsági tagok. Elnök jelenti, hogy november 16 án Budapesten az Iparművészeti palotában a szobrászati iskolában alkalmilag értekezett a Schweidel szobor ügyében Mátrai Lajos György szobrász tanárral és felkérése folytán ez beküldte a feltételeket, melyek alatt volna hajlandó Schweidel szobrát elkészíteni „a nagy időknek megfelelő szellemben és azokhoz méltón, korú viseletben, bronzba öntve.” Ennek kapcsán elnök bemutatja Mátrai szobrász eddigi alkotásairól a fenykepeket és nyomtanyokat, felolvassa továbbá a művészek és lapok bírálatát ezekről. A bizottság rövid eszmecsere után egyhangú határozattal felkérte Mátrait, jőjjön melőbb Zomborba és nezze meg a tereket a megyehához vezető kettős fasor között azok letelején, ahol 6 méter 60 cm. magasságban tervezi a szobrász a művészi kivitelű Schweidel szobor fölállítását, azután készítsen a vállalkozó művész 1/6 nagyságban vázlatot és azt a képzőművészeti társaság által megbíralva küldje le, ez után fog a bizottság tovább határozni, esetleg a kivitelre nézve szerződést kötni a művésznel. Elnök jelenti, hogy a szoborbizottság megbízásából a Zombor város és Bácsmegeye területén levő összes társas köröket felkérte arra nézve, hogy a tél, illetőleg farsang folyamán rendezze nek barmifele társas összejövetelt a Schweidel szobor alapja javára. Jóváhagyólag tudomásul vették. Elnök felkéri a bizottságot, hogy a záros határidő alatt vissza nem származtatott gyűjtőívvekre nevezte tegyen intézkedést. Elnök felkérte, hogy a legjobb belátása szerint intézkedjen ezen dologban, küldje szét a sürgető leveleket. Elnök jelenti, hogy a bizottság előbbi határozatának eleget tett és meg 3000 drb gyűjtőívvet küldött, illetve küld szét az országban, főleg ügyvédeknek, körjegyzőknek és pénzügyészeknek. Jóváhagyólag tudomásul vétezték és az ülés azon reménnyel zárattak be, ha a társas körök ügybuzgóságot fejtenek ki és a további gyűjtés is olyan sikeres lesz, mint az eddigi volt, a jövő évi október hó 6 ikára már érben állhat városunk vértanu fia.

A Zomborvidéki róm. kath. tanító-egylet folyó évi november hó 5 én tartott választmányi gyűlésén a jövő ptkösd után tartandó közgyűlésére a következő tetteket tűzte ki kidolgozásra: I. a) A népoktatástügyi törvény revíziója, kapcsolatban a szolgálati viszony szabályozásával. b) A tanítók fizetésének rendezése. c) A nyugdíj-szabályozás. d) A népnevelési egyesületek megteremtése és szervezése. II. Miképp akadályozhatja meg a tanító az alkoholizmus terjedését a nép között? Az 1901. évi közgyűlés határozata értelmében e tettek részletes kidolgozásával kötelezettségszerűen ugyan a kerületi és kupuszina tanítótestület bízott meg, e körülmény azonban nem jelenti azt, hogy a többi tanítótestület s illetve az egylet többi tagjai annak kidolgozása alól felmentenek, sőt ellenkezőleg, a munkalátok beadása minden tagnak továbbra is erkölcsi kötelessége marad. Az akár aláírással, akár jellegű levélkével ellátott munkalátok 1904. évi február hó végeig az egylet elnökéhez Bezdába küldendők. A dolgozatok egész ivre, de csak a lap felére irandók. A lapok megszámozva és összevarrva adandók be. A tanító-egylet ezen közgyűlésének nemcsak az a célja, hogy az egyesület évi munkájának hű képét nyújtsa, hanem hogy a társadalom széles rétegeiben és a tanítvány iránt érdeklődést keltsen. Ez talán keves tanító-egyletnek sikerült úgy, mint a zomborvidéki tanító-egyletnek, melynek élén a tanítvány egy lelkes vezére és egy kiváló pedagógus áll.

Új vonat a baja—ujvidéki vonalon. A kiskunhalas—bacsalmás—rigyicai vonat megnyitásával egy új vonat közlekedik ezen naponként Zombor és Rigyica között kétszer. Meg e változás a mai számunkban közölt menetrendbe nincsen beleillesztve s ezért ezton pótoljuk azt. Rigyicáról indul

reggel 8 óra 27 perckor és érkezik Zomborba 9 óra 20 perckor. A második menet Zomborból indul délben 12 óra 50 perckor és érkezik Rigyicára 1 óra 55 perckor delután.

Hazasság. Vették a következő nász-jelentést: Kugler Béla és Nagy Emma tudatják 1903 évi november hó 25 én Baján történt egybekelésüket. Baján, november havában.

Bácskaiak a budapesti háziiparkiallításon. Amint olvassuk, a József-főherceg szanatorium egyesület budapesti háziiparkiallításra több bacsikai kiállító is jelentkezett. Ezek: Angeli Henrik (Szabadka), özv. Birli Józsefné, Póssert és Reich (Hódmező), Kovács és Papp (Óbuda), Staudl Lajos (Új-Verbász), Jabik László (Ó-Verbász). A kiállítás december elsején nyílik meg.

A zentai hid a zentai új hid tervezéséhez szükséges előmunkálatokat és tanulmányokat a kereskedelmi miniszterium hid-és magasépítészeti osztálya már régebben meglette s most az osztály a terven dolgozik. Ez a munka már olyan előrehaladott stádiumban van, hogy a legrövidebb idő alatt befejezést is nyer. Azután még egy helyszíni bejárás következik, ami nyolc tíz napot vehet igénybe s ezzel a hid fölépítésének ügye tisztán pénzügyi kérdéssé válik. Ha a kormányzat módjában lesz a költségek folyósítása, a munka még a télen, vagy a tavasz elején megkezdődhetik. A hid 5 nyílású, 276 méter hosszú vasépítmény lesz s nemcsak közúti, hanem vasúti közlekedésre is szolgál. A pillérek rendkívül mélyen vannak a víz alá, mert hordképes talajt a felszíntől messzire találtak.

Tündérsátrak a régi képviselőházban. A régi képviselőház ülésteremben országos háziipari kiállítás urján, nemes emberbarátok pénzt akarnak gyűjteni a József-főherceg Szanatorium Egyesület alapjához, hogy a szegény tudóbegeknek gyógykezelést adhassanak. A kiállításon barmituchat sátorban állandóan előkelő hölgyek fognak árusítani. A termet hat mezőre osztják be s mindenik mezőben hat-hat sátor lesz külön-böző virágokkal díszítve. Így lesz aztán: pipacsmező, orgonahely, rózsadomb, őszirózsakert, akácliget. A terem közepén hatalmas fenyőfát állítanak, melyet száz és száz színes villamos körte világít majd meg s szebbnél szebb árucikkkel lesz díszítve. A termet négy nagy ivlámpával és számtalan színes villamos körtével világítják meg. A karzaton zene szól majd s a volt elnöki emelvényen két előkelő hölgy naponta tombolasorsjátékokat rendez. Lesz a kiállításnak külön háromszobás büffet helyisége is. A kiállítás érdekében Zsitinszky Mihály közoktatástügyi államtitkár a napokban értekezletet hívott össze, melyen megállapították a kiállítás résztevő hölgyek sorrendjét. Ennek a hölgybizottságának élén Wenckheim Frigyes grófné, Almásy Kálmáné Wenckheim Maria grófné és Lukács Györgyné Perényi M. báróné állanak. A kiállítást december elsején József Ágost főherceg nejevel, Augustia főhercegnővel nyitja meg s a kiállítást meg fogják látogatni Klotild és Izabella főhercegnők is. A rendezőbizottságba újabb a következők léptek be: Mihályi Viktor gyulafehérvári érsek, Vajda Ötön zirci főpápa, Várdi Árpád ptkösd, Forinyák Gyula lovasági tabornok, Dessewffy Alajos gróf, Babes Enil dr., Banó Zoltán, Barsony János dr., Justh Zoltán, Maszak Hugó, Radics Jenő, Szűry Dénes, Székács Béla, Tallian Andor, Neuschloss Ödön és Marczel, Bercezy Jenő.

Jótekonyság — akadályokkal. Egy jótekonyságaról Baján városzerte — kevésbé ismert városatyá szívének nemes sugallatától indítva a minap azzal az ajánlattal állott elő, hogy belvárosi házat a színház céljaira odaajándékozta, de csak oly feltétellel, hogy ha a város élte végeig 3000 korona évi jaradékat fizet, holtá után pedig örökösének évenként 1200 koronát juttat. Ezenfelül ha nem csalódnak, kikötött magának és családjának minden színelőadás után egy bizonyos összegű tantiémet, 1 ingyenes pabolyt, két számozott állóhelyet, a színház homlokzatán egy nevet viselő aranybavétt

emléktáblát, holtá után az összes hajai templomokban tartandó hetenkénti bálaadó istentiszteletet és a szentszéknél külön névnap kieszközlését.

Rotschild leányának örültje. Szabadkáról írja tudósítónk. Ismeretes ember Szabadkán Berényi Alajos segéd kántor. Berényi már hosszabb idő óta feltűnően viselkedett és képtelen dolgokat beszélt, rendszeresen magáról. Majd egy nagy munka feltgyelődésnek híresztelte magát, majd sok láncc földet vett. Mindezt azonban betudták örökösen tartó pityókás állapotának. Mert a szesz italokat nagyon szerette. Valószínűleg ezek okozták baját. Vagy másfél hete, hogy házasságáról beszélt fűnek fának. Elmondta, hogy eljegyezte magát s nemokára meg is lesz a lakodalma. „Vettem már bázat” is, dicsekedett, a lakásunkat be is butoroztam, a feleségemnek csak be kell jönnie a házba, már minden készen várja. Persze hagyták beszélni, de hiúni senki sem hitt neki. Tegnap azután azt is kibökte, hogy ki lesz a felesége: Rotschild leánya. Titkárok ez az elárulása elarulta azt is, hogy Bereuyi Alajos elméje egy kicsit mehibbant. Azonnal intézkedéseket tettek, hogy a kórház elmebeteg osztályába szállítsák. Ez azonban sehogy sem ment. Valakinek eszébe jutott végre, hogy megcsalja a szerencsétlen embert. Azt mondta neki, hogy Rotschild leányához vezetlek. Erre azután engedelmessé lett, akár csak a kezes bárány. Így azután beszállították a tébolydába. A cellában azt mondták neki, hogy várjon nyugodtan, a menyasszonyt majd a pap vezeti hozzá. Berényi nyugodtan engedte távozni kíséreit és váru kezdte menyasszonyát, Rotschild leányát. Még most is várja.

Tu becsülés Egy utas, akinek lelkiismeretessége ritkítja a parját, egy vasutvonalon igen humorisztikus jelenetnek vált okozójává. Egy II. osztályú kocsiában egy tisztas ktllejt ur foglalt helyet s mellette 9 éves kis unokája. Az öregapó unokája részére a szabályzat értelmében feljegyet váltott. Egyszerre, a nyílt pályán megallott a vonat, az öreg ur meghuzta a vészféket. Midőn a kalauz megállapította a kocsit, melyben meghuzták a vészféket és megkérdezte az öreg urat, hogy miért huzta meg a vészféket, ez teljes lelki nyugalommal azt felelte: „unokám ép most érte el 10 ik évét, tehát utafizetni akarom a teljes viteldíjat, nehogy a vasutat megkárosítsam!”

Véres lakodalom. Nem mindennapi vérengzésről ad hírt bajai tudósítónk. A Bajához közel levő Érseksanádón Kiss Istvan jómódu gazda férjhez adta a leányát és ezen alkalomból minden jobb gádat vendégtül látott a házában. A vendégek közt volt Csekő István és Molnár János is. A két gazda mulatozás közben összetűzött és rövid szóváltás után előkértül a bicska és Csekő Molnart úgy összeszurkálta, hogy a szerencsétlen embert súlyos sérülésekkel szállították haza. A násznap megriadva futott szerte széjjel. A véres eset nagy izgalmat keltett Érseksanádón.

Nem lehet megélni. Bácsszenttamásról írják: Hecht Tancsi 19 éves asztalos-seged Pécsről haza jött edesanyjához. A mindig buskomor fú vasarnap öngyilkosságra vetemedett, egy forgópisztolyal szíven lötte magát, mire azonnal szörnyet halt. Hatrahagyott levelében írja, hogy ebben a világban nem lehet megélni és azért inkább meghal, minthogy itt kinlódjon. A szerencsétlen fú szorgalmas és jó munkás volt és az élet küzdelme keserítette anyyira el, hogy önkézővel vetett véget életének.

Szeszfőzői tanfolyam A kassai m. kir. gazdasági tanintezeten 1904. január hó 5 től 20 ig gazdatisztek és szeszgyártulajdonosok részére, 1904. február hó 1 től aprilis hó 15 ig pedig szeszgyarvezetők részére külön-külön tanfolyamot fognak tartani. Tandij 40—44 korona, laboratorumi díj pedig 10—10 korona. Jelentkezni kell az előbbire folyó évi december hó 25 ig, az utóbbira 1904. január hó 20 ig a kassai m. kir. gazdasági tanintezet igazgatóságánál, ahol egyuttal bővebb felvilágosítást is lehet nyerni. (Bács-B. vm. gazd. egyes.)

Szinház — Irodalom.

„A doktor ur.” Hetfőn volt bemutatja Molnár Ferenc e kitűnő bohózatának. Pompás előadás keretében élvezte a közönségünk a darabot, mely szakadatlan láncolata a könyvekig kacagató bohókás helyzeteknek. A szereplők kivétel nélkül dicséretes iparkodással játszottak. Nagy sikere elsősorban is Tibanyi Miklósnak volt, aki bámulatos machinációival Puzsér szerepében felette élvezetes alakítást nyújtott.

Csató rendőrfogalmazó szerepét Balla Kálmán töltötte be azzal a nagy routinnal, melyet nála oly sokszor illetünk dicsérettel. Gerőfy Ilonka (Sárkányiné) bálás szerepének kiaknázva minden előnyeit, előkelő alakítást nyújtott. Nagyon kedves volt Peterdy Etuska bakfis szerepében, felette mulattató Kantay Teréz mint a tolvajokért rajongó Marosiné. Szénássy Játékát ismét lelkes tapsal honorálta a publikum, ugyancsak Vitéz Róbert, Tibanyi Vilmos alakításait is.

„Titkos rendőr.” A darabotól, különös címét véve tekintetbe, sokkal többet vártunk, mindazonáltal a közönség elég jól mulatott azokon az ötleteken és bonyodalmakon, amelyek a szerző, ha jobban kidolgozott volna, kétszeres sikert biztosítottak volna a szerzőnek. Nagyon sikertültek voltak azok a komikus, kedvderítő helyzetek, ha kissé orfeumszerűen hatottak is, amidőn a detektívek különböző butordarabokból ki és be mázskáltak. A bohózat főszerepét Tibanyi Miklós ábrázolta művészi képességének minden jó tulajdonságaival. Tarján Irma (Cyprien) felelőséget szívet érintő közvetlenségével szép sikert aratott. A többi szereplő Czákó Vilmos (méntelep-felügyelő) szerepében nemcsak sokoldalúságának, de értékes kvalitásának is tanubizonyságát adta. Balla Kálmán (De Margency hadnagy) ezen szereplésével arról győzt meg, hogy egészséges humora van. Hangulatot keltő játéka volt Szénássy György (De Gattigres attaché), Virágh Ferenc (San Calettó), Vitéz Róbertnek (Pidoux). A többiek is megfelelően játszották epizód szerepeiket. A rendezés teljesen kielégítő volt. (t. k.)

„Lear király.” A világhírű költőóriás, Shakespeare „Lear király” klasszikus színműve került színre szerdán. Az előadás elég jó volt. Úgyesen játszották a régi világba illő színművet, bár egy kis frissesség előnyére vált volna az összejátéknak. Feltűnt és az előadás drámai hangulatára kellemetlenül hatott az a délibabos, gémes kutas alföldi rónaság, ahol „Lear király” átkait kiáltja fel az égbe. A színlap németnek tette meg Shakespeare-t, így van kiírva a németet jelentő „Shakespeare.” Baj volt az is, hogy egyik másik szereplő nagyon hangosan beszélt és némely jelenésben a kellelénél is jobban pointiroztak. Az összejátékban Peterdy (Lear király) vezetett, aki sok drámai erővel, jellemző vonással ábrázolta „Lear király” nehéz szerepét. Pathosza, gesztusa, mimikája teljesen kifejező volt, előadása pedig egyike volt a legmegfelelőbbnek, amit e kitűnő színész produkált. Az abszolút biztosság, melylyel alakját bemutatta, igen helyes volt. Sajó Vilmos (a francia király), Vitéz Róbert (burgundi fejedelem), Viola József (Corvall fejedelem), Kmetty Lajos (Albán fejedelem), Czákó Vilmos (Kent gróf) szerepében érzéssel, lendülettel játszotta meg épügy Aldory László (Gloster grófot). Szénássy György a bolond szerepében művészi alakítást mutatott. Peterdy Etus (Cordelia) tűnt ki és elragadtatót keltett kismereű szerepében és sikere az értékesebbek között való volt. Lear többi leányai Gerőfy Ilonka (Goneril), Tarján Irma (Regan) egészítették ki szép játékkal az ensembelt. Nem illet azonban a francia modern divatos új kalap a klasszikus világ körébe. Művészettel játszottak meg a „Lear király” t, de a közönség rideg maradt és igen csöndes tapsok hangzottak fel. Az ily darab ma már a modern világban nem a színpadra való, hanem aki lekesülni akar a klasszicizmusban, megtalálja olvasás közben. (t. k.)

Szinhausi ujdonságok. Pénteken ujdonság, itt először, bérletszűnetben „X. asszony” bohózat a Vigszinház műsorából.

Szombaton „Petaud király udvara” Delibes Leó bájos zenéi operettje. Vasárnap d. u. „Falu rossza” Tóth Ede pályadíjazott népszínműve. Este ujdonság, itt először „Bob herceg” Huszka Jenő nagyhírű regényes operettje, mely több mint 100 előadást ért meg egymásután, a címszerepben Ballané Csik Irennel. Ez lesz az első általános bérletszűnetes előadás, melyre se a szelvény, se a kedvezményjegyek nem érvényesek. Előkészítleten: Aranyember. Katalin (operette.) Csapodár (vigjáték.)

Geőcze Sarolta előadása. Ruszkin halálakor, egy par évvel ezelőtt, nálunk is kezdtek emlegetni a nagy angol esztétikust, néhányan ismertették is bizarr egyéniségét, aztán magyar módra, mint az éji bogár, neki menve a falnak, nagyot koppanva elhallgattunk. Ugy tetszett, nem jött el az ideje annak, hogy a magyar közönségben tartós visszhang keletkezzen az ő sajátos, modern, alapos, fejlődött szépségkultuszának.

Mialatt a szomszéd Németország mint tudító balzsamot szívta magába Ruszkit, könyvet irvan róla és műveit többféle kiadásban kezdtek lefordítani, mialatt francia nyelven két kitűnő biográfiája jelent meg gyors egymásutánban és műveit is fordítják, azalatt itthon rokonérzés keltése nélkül elmentt neve a feledés homályába. De Velence köveinek érdemes fordítója, Geőcze Sarolta kiasszony nem tudott ebbe belenyugodni. Szokatlan energiával folytatta fordítói tevékenységét és ime nem régen egy könyve jelent meg Ruszkinról, mely a nagy angol két művének szemelvényeit tartalmazza Ruszkin nagy ember. Első sorban moralista, csak utaztan szaktudós, de mindenek felett stylist. A moralista gyakran lázongott benne. Az esztétikai benyomást ő erkölcsi természetűnek tartja, erkölcsnek pedig a bibliai erkölcsöt és a festőtől nem követelt egyebet, csak nemes igazságot, az aljasnak és bűnnek gyűlöletét, szépet egyszóval.

De mi ez a szép? A mi nemes tárgy, nemes érzelemtől fogant; noha ismét kérdeztetjük, milyen tárgy nemes? Persze, ő könnyen felel rá: a tradízió, a biblia, az az örök erkölcs, s megnyugszik.

Fejtegetesei a képzeletről világraszólók. Az angolok erre igen büszkék. Ő maga koningtoni magányában öregségére „szójáték”-nak csufolta. Pedig dehogyan az, ellenkezőleg zenialis intenciói az esztétikai irodalom gyöngyszeme, a művészi alkotás lélektanának legbecesebb fejtegetése. Megkülönböztetett képzelettel megaldott művészt és szellemkedőt, az egyiket imagination, a másikat fanay szóval jelezve.

Ruszkinról és a ruszkinizmusról tart előadást folyó hó 29 én városunkban a városbáza nagytermében Geőcze Sarolta, a ruszkinizmus lelkes apostola.

Zenta város színészete. Latinovits Pal főispán átiratot intézett Zenta város tanácsához, hogy a délmagyarországi színi kerületbe való felvétel végett tegyen lépéseket, mert Versec város kilépett a színi kerületből és Zenta elfoglalhatná helyét.

A „Vasárnapi Ujság” november 22-iki száma 25 keppel s a következő tartalommal jelent meg: „Az új államtitkárok” (Sándor János, Makfalvy Géza és gróf Serenyi Béla arcképeivel) — Költemények: K. Lippich Elektől és Mares Ödöntől. — Regénytár: „Aranyfűt”. Regény. Irta ifj. Korányi Frigyes (Goró Lajos rajzaival). — „A tudós családja.” Spanyol regény (képekkel). — „A cimborák.” E beszélés. Irta Gorkij Maxim, orosz eredetiből fordította Ambrozovics Dezső. — „A francia parlamentről.” Szigetvári Ivántól. — „Az éjszakai fényről” (képpel). Massány Ernőtől. — „Mosusz és pacsuli.” — „Menetrend a világ körül.” — „A képzőművészeti társulat téli kiállításából” (képekkel Lotz, Zemplényi, Vágó, Innocent, Poll, Thorma, Jendrassik, Szenes, Ujváry, Stetka festményei s Damkó és Istók szoborművei után). — „A román trónörökös családja” (képekkel). — Tíz éves hegedűművész. (Vécsey F. arcképeivel). — „Ferenecz K. fest-

ményeinek kiállítása a Nemzeti Szalonban” (képekkel). — Irodalom és művészet, Közintézetek és Egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb., rendes heti rovatok. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 4 kor., a „Politikai Ujdonságok”-kal és „Világkróniká”-val együtt, 6 korona. Megrendelhető a Franklin-társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 kor. 40 fillér.

Törvénykezés.

Esküdtszéki főtargyalás. A zombori kir. törvényszék mint esküdtbírósnál kedden és szerdán, folyó hó 24 én és 25 én esküdtszéki főtargyalás volt gyilkosság bűntette miatt vádolt Bikiczky Péter mint tettes és Nikolits Gergely mint felbujtó elleni bűntgyben. A kir. törvényszék a következő tagokból állt: Gozdu Elek elnök, Szedressy Ödön és dr. Kovacsits Cézár szavazó bírák, Kerekes János kir. ügyész. Védők: dr. Balogh Ernő, dr. Scheer Ármán. Szakértők: dr. Hável József, dr. Duchon János Tolmács: Rákits Dusan. A törvényszék a következő esküdteket sorsolta ki: Belosovits Károly, Halm Ervin, Steiner Lajos, Bokor József, Diener János, Resch József, Sztrilich Zsigmond, Engel Mór, Popovits Sebő, Kromer Ferenc, Kollar József, Latinovits Szaniszló.

A vádbeli tényállás a következő: Doncsevits helyesebben Ivanovits Gáncsa zombori lakos zűldésgetermelő 1903. évi július hó 30 án este 8—9 óra között Zombor város határában, amint az apatini országon egylovas kocsián telepe felé hajtott, agyonveretett. A sértett kocsián ez alkalommal volt 7 éves kis fia Doncsevits Nikola ama vallomása alapján, hogy az apját a Grga bácsi ütötte agyon egy paprikakapával, azután pedig ennek szolgálja szurkálta össze, a gyauu Nikolits Gergelyre terelődött, azonban mert 1903. évi július hó 31 én reggel Bikiczki Peter vádolt a vizsgálobíró előtt önként megjelenve, a tett elkövetését magára vállalta és kijelentette, hogy abban más részt nem vett, Nikolits Gergely szabadon bocsátatott.

Bikiczki Péter vádolt azonban néhány nap mulva már nemcsak azt ismerte be, hogy Doncsevits Ivanovits Gáncsát ő ütötte agyon, hanem előadta azt is, hogy gazdája Nikolits Gergely már régóta biztatta őt 10, 20, 40, 80 korona ígérete mellett arra, hogy Doncsevits Ivanovits Gáncsót verje meg. Ő ezt gazdája reábirása folytán f. évi július hó 30 án meg is tette, anélkül azonban, hogy szándéka sértett életének kioltására irányult volna.

Miuthogy azonban a vallomások alapján nagy az előre megfontolt ölési szándék, mint az erre való felbujtás bizonyítható, az ügyesség Bikiczki Péter ellen mint tettes ellen, Nikolits György Grga ellen, mint felbujtó ellen gyilkosság bűntette miatt vádat emelt.

A főtargyalás folyamán Gozdu Elek elnök összesen 29 tanut hallgatott ki. A bizonyítási eljárás befejezése után Kerekes János kir. ügyész mondta el vádbeszédét. Utána dr. Scheer Ármán mint Bikiczki Péter védője mondta el elvédbeszédét és végül dr. Balogh Ernő mondta el beszédét Nikolits György Gergely érdekében.

Bikiczki a főtargyaláson mindent letagadott, hogy ő ölte meg Doncsevicsét, letagadta, hogy Nikolits felbujtása folytán verte, illetve ölte meg Doncsevicsét és arra a csodálkozást keltett álláspontra helyezkedett, hogy ő a bűncselekményről mit sem tud, annak semmi irányban sem részese vagy tettese,

hanem a tettet Nikolits követte el és csak Nikolits pénzigéretei folytan vállalta magára a bűncselekmény elkövetését.

Bikiecki Péternek ez a többszöri álláspont változása és állandó hazudozása teljesen megfosztották őt a szavahihetőségtől. Be is bizonyult, hogy a tettes Bikiecki Peter volt, bebizonyult, hogy Nikolits György tettes nem lehetett, mert a tett elkövetésekor egy pesti barátjával és több hozzátartozójával otthon vacsorázott és így kiderült a 7 éves Doncevic Nikola tévedése, aki a sötétben felre ismerte a tettet, aki miként a tárgyalás során be lett igazolva, Nikolits nem lehetett. Nikolits Györgyöt illetőleg a felbujtatásra vonatkozólag sem merült fel egyéb adat, mint Bikieckinek vallomása és Sztrilich Zsigmond két segédjének bizonyos fenyegetést igazoló tanúságtétele. Ebben beigazolódtott az, hogy Nikolits az elhunyt Doncevic Gáncsóval majdnem egy évtizeden át úgy viselkedett, mint apa fiával. Ugyyszólván nevelte, segítette, üzletében kezére járt s csak ez év elején volt közöttük némi elhidegtetés a piaci bődék miatt. Ezt az elhidegtetést is azonban csakhamar teljes kibékítés követte és a tettet megelőző egy hét előtt is Nikolits és az elhunyt a legjobb barátságban voltak, Nikolits kíségette szegényebb társát és a most mondott nap estéjén egymás mellett aludtak.

Ezen indokokra vezethető vissza az esküttek azon határozata, hogy Bikieckit bűnösnek mondták, ellenben Nikolitsot ugy tétlenségre és felbujtásra vonatkozólag nem találtak bűnösnek.

A kir. törvényszék Bikiecki Pétert halált okozó súlyos testi sértés büntetésében mondtotta ki bűnösnek és 8 évi fegyházra ítélte, Nikolitsot pedig sem a tettességben, sem a felbujtásban bűnösnek nem találta.

A délvidéki magyar közművelődési egyesület megalakulása.

Az új kulturális, hazafias egyesület a múlt hetekben megtartott ülésében úgy határozott, hogy a délvidéki magyar közművelődési egyesület alakuló közgyűlése december hó 8-an lesz Szegeden.

Testté válik tehát az eszme, mely annyi évtizeden keresztül vajdott egynehány igaz lélekben. A lelkes hazafiaknak kicsiny csoportja, mely rövid néhány hónappal ezelőtt barátnak, nem felve a kicsinyes, a guny, a kishitűség nyilaitól, — kibontotta hirtelen elhatározással az új délvidéki kultúregyesület zászlaját, e csodálatosan rövid idő alatt diadalra is vitte a lobogót. Valóban e kis csoport férfait nemes hevű és idealizmusuk mellett egy igen praktikus és gyakorlatias ösztön járta át. Akciójuk megindításakor ugyanis, hacsak homályosan, hacsak ösztönyszerűen is, de megérezték, hogy a körülmények, a viszonyok, az idő, a lelkek indulatja most errett meg arra, hogy a magyarság nembánomságából a cselekvés terére lépjen. Ez ösztönük, e sejtésük magyarázza meg az új közművelődési egyesületnek oly rövid idő alatt elért meglepő sikerét, gyarapodását. Ami hosszú évtizedeken keresztül megvalósulni nem tudott, az rövid néhány hónap alatt dőlőre jutott az elindulás idejének és az ut irányának helyes megejtése által.

A gondolkodó ember megtalálja az érdekes összefüggést mai politikai helyzetünk indultai és Szegedről kiindult új kulturális egyesület mozgalmának sikerei között. Tagadhatatlan, hogy évtizedes tunyaságából ébrednek most a nemzet: csak nagy időkben szokásos összetartás és egyértelműség fogja el a magyar lelkeket. A nemzeti indulat nagy folyamata lassan indult meg, méltóságos, mély és hatalmas áradataiban feltartóztatlanul hűmpölyög már.

És ez indulat, ez áradat megmozdulásával egy időbe esett a mozgalomnak megindítása, mely célul tűzte ki a magyar szupremácia, a magyar nyelv és kultúra diadalának biztosítását a déli Magyarországon. Sokan attól féltek, hogy ezt a megindult kicsiny folyót hamarosan be fogja venni a magyar közönynek és nembánomságnak homokszivataja. Azonban ellenkezőleg történt. A kis folyó nőtt, táplálva az ország minden részének s a társadalom minden rétegének lelkes csatlakozásával. A hirtelen fellobbant nemzeti indulat magáévá tette a Dmke ügyét, mely most ime szerencsés megalakulása előtt áll.

Szeged város közönségének nagy és hatalmas része van abban, hogy az új kulturális egyesület rövid idő alatt ennyire megerősödött. Szeged közönsége ugyanis ritka lelkesedéssel csatlakozott a mozgalomhoz, úgy a magánosok, mint az egyesületek, testületek is, az összes közhivatalok tisztviselői kara, sőt maga Szeged hatósága is örömmel állt a Dmke zászlaja alá. A Dmke gyarapodása dicsőségére válik Szegednek, valamint fényt ad az új kulturális egyesületnek, hogy székhelye Szegeden lesz.

E momentumot ki kell emelnünk már azért is, mert újabban az ország szeme gyakran tekint Szegedre. A hazafias fellobbanásnak oly lángja csapott itt fel újabban, mely szerte az országban mindentitt lelkesedést és testvéries felbuzdulást keltett.

A Dmke megalakulásának napján is Szegeden lesz az ország szeme. Fényes ünnepek keretében óhajta megtartani az előkészítő bizottság az új kulturális egyesület alakuló közgyűlését. Helyén is lesz minden fény és minden ünnepe, mert mostani szomorú helyzetünkben különösen örömmel az, amelyen hatalmas intézménynek alakul egy új egyesület, mely oly fontos missziót tűzött ki maga elé a déli Magyarországon minden részből el fognak jönni, bizton hisszük, hogy Szeged méltóan fogja fogadni vendégeit.

Fény és dicsőség árad Szegedre december nyolcadikán. Az által, hogy Szeged egy hatalmas kulturális intézménynek a székhelyévé válik, sulyban, tekintélyben és vezető képességben is meggyarapodik. Ez a város, mely erős magyarságával, fejlődésével, szépségével eddig is hatalmas empórium volt a magyar fajnak, a magyar erőnek, december 8-an a déli Magyarországnak a magyar kulturában való vezetőjévé lép elő.

Mindenki szívesen díszíti lakását szeretettei nagyobb szabású fényképeivel. Ez a legalkalmasabb s legolcsóbb alkalmi meglepetés vagy karácsonyi ajándék. Örömet fogadja bárki az ilyen meglepetést akkor is, ha kedves halottait örökíti meg a nagyobb szabású fénykép. Két csak egy parányi fénykép is emlékeztet kedves halottaira, ne mulassza el azt nagyítani.

Schön Adolf könyvkereskedése 7 koronáért vállal ily nagyításokat igen szép bromezist kivitelben passepartout-val együtt. *—4

HIRDETÉSEK.

Földbérbeadás.

227 és 68 katasztrális hold fekete humus föld a rajta fekvő s jókarban lévő gazdasági épületekkel együtt négy (4) évre bérbeadandó.

Bővebb felvilágosítást ad **LÖBL GYULA Sid, Szerémség.**

3—1 3—1.

Eladatik

f. évi december 8-án reggel 9 órakor Rasztinán nyilvános árverés útján az alább elősorolt fehér, magyar faju, számfeletti szarvasmarha:

4 drb 4 éves tinó,
12 drb 3 éves tinó,
1 drb 2 éves tinó,
6 drb öreg tehén,
4 drb 3 éves üsző,
11 drb 1 éves üsző.

Báró Rédl Lajos uradalmi intézősége
Rasztina.

3—2

4769. szám kig. 1903.

Pályázati hirdetmény.

Bács Bodrog vármegye apatini járásához tartozó Priglevicaszentiván községében üresedésbe jött és 800 korona évi fizetéssel javadalmazott községi irnok-végrehajtói állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom ennél fogva pályázni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket hozzám folyó évi december hó 15-ig annál is inkább nyújtsák be, mert az ezen határidő lejárta után beérkezett pályázati kérvények figyelembe véteteni nem fognak. Apatin, 1903. november hó 20-án.

Matkovits Béla,
főszolgabíró.

Bácsi-tiszai Ármentesítő társulat Igazgatóságától.

344 sz.

1903.

Árlejtési hirdetmény.

A „Bácsi-tiszai ármentesítő társulat“ védőtöltéseire 1904. évre beszerzendő védelmi anyagok és ezek helyre szállításának biztosítása tekintetéből nyilvános árlejtést hirdetek és pedig:

I. Okanizsai öblözetbeni védőtöltésekre szükséges 7200 kéve,

II Okanizsazentai öblözetbeni védőtöltésekre szükséges 16 800 kéve,

III. Mohol petrovoszellói öblözetbeni védőtöltésekre szükséges 13 200 kéve,

IV. Bacspetrovoszellói obecsei öblözetbeni védőtöltésekre szükséges 10 800 kéve,

V. Obecse földvári öblözetbeni védőtöltésekre szükséges 15 600 kéve, kévéként 3 méter hosszú, a kötésnél 30 cmtr. vastag rózsere.

Az árlejtésen részt venni óhajtók tartoznak írásbeli zárt ajánlataikat 1904 évi január hó 1-éig a társulat igazgatóságához beküldeni s ehhez óvadékként kézzel vagy elfogadhatónak ítélt papír vagy takarékpénztári könyvecskében öblözetként a vállalati ár 10% át óvadékként csatolni. Az ajánlat rózsereként teendő.

Az elvállalt védelmi anyagokat tartozik a vállalkozó 1904 évi február hó 1-éig a társulati igazgató által meghatározandó mennyiségben az illető öblözetben elnyúló társulati töltéseken kijelölt helyekre kiszállítani s ott utasítás szerint rakásokba összerakítani s a társulatnak átadni.

Az egyéb részletes feltételek a társulat igazgatóságánál megtekinthetők vagy kívánatra posta útján is megküldetnek.

Zentan, 1903. évi november hó 21-én.

Pfeiffer István,
igazgató-mérnök.

VÉGELADÁS.

Bátorkodunk a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint a

Kék Csillag-hoz

cimzett kézműárú fióküzletünket felosztjuk és a raktáron levő árúkat

mélyen leszállított áruk

mellett kiárúszjuk.

Nagy készlet van még mindennemű: vásznakban, asztalneműekben, mindenféle ruhaszövetekben, flanellekben, parketokban, teli kendők, blouseok- és kötényekben.

A nagyérdemű közönséget saját érdekében figyelmeztetjük **az alkalmat felhasználni** ezen végeladáson szükségleteit fedezni.

Kiváló tisztelettel

SCHLIESZER TESTVÉREK,

a „Kék Csillag“-hoz címzett kézműárúüzlet tulajdonosai.

6024. sz. 1903.

Pályázati hirdetmény.

Járásomhoz tartozó Mélykut községben leköszönés folytán üresedésbe jött községi irnok-végrehajtói állásra pályázatot hirdetek és felhívom a folyamodni kívánókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **f. é. december hó 12-ig** nyujtsák be.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból előleges havi részletekben fizetendő évi 800 korona készpénz.

Bácsalmás, 1903. november 23.

SZUTRÉLY LIPÓT,

főszolgabíró.

2-1

2747. sz.

1903.

Pályázati hirdetmény.

Bodrogmonostorszeg községben megüresedett közrendőri állásra pályázat hirdettetik. Folyamodóknak igazolni kell, hogy:

1. a 24. életévet betöltötte, a 60-at el nem érte;
2. kifogástalan előéletű;
3. védkötelezettségének megfelelt;
4. magyar honpolgár;
5. teljesen egészséges;
6. írás, olvasás és az itt divó sokacnyelvben jártasság.

Javadalmazása évi 500 (ötszáz) korona készpénzfizetés utólagos havi részletekben.

A megválasztott a felszerelést a községtől kapja, a ruházatot sajátjából tartozik beszerezni.

Folyamodók kérvényeiket a községi előljárásnál **f. évi december hó 7-ig** tartoznak benyújtani.

Bodrogmonostorszeg, 1903. november hó 13-án.

Alföldy Géza,

jegyző.

2-2

Kovács Adám,

bíró.

4439. sz.

1903.

Feladasi hirdetmény.

Az apatini m. kir. erdőhivatal irodájában **1903. évi december hó 10-én** megtartandó zárt írásbeli ajánlatok tárgyalásával kapcsolatos nyilvános szóbeli árverésen az alábbi vágások fatömegei tuskóirtási kötelezettség és 1904. évi március hó 30. áig terjedő kihasználási időtartamra eladatni fognak:

1. Kolluti alsó erdő A. ü. o. II. v. s. 18. tag 5/, 6/, és 7/ osztagbeli 7. s. holdas vágás fatömege. Kikiáltási ára 11447 korona.
2. A doroszlói erdőben örökaroni eladásra kijelölt 119-125. és 132-151. sz. parcelláknak végeiben álló és cirka 19. s. holdat kitevő területén álló fatömege. Kikiáltási ára 10823 korona.

Az árverési és szerződési feltételek előlegesen és az alólirt erdőhivatal és a bezdáni és doroszlói m. kir. erdőgondnokságoknál a hivatalos órákban megtudhatók.

Apatin, 1903. november hó 24. én.

M. kir. erdőhivatal.

2986. szám 1903.

Arverési hirdetmény.

Bács-Feketehegy község tulajdonát képező országos és hetivásár helypénzszedési jog a község tanácstermében **folyó évi december hó 12-én d. e. 9 órakor** tartandó nyilvános szóbeli árverésen az 1904., 1905. és 1906-ik évekre bérbe fog adatni.

Kikiáltási ár 800 korona. Bánatpénz fejében árverezni óhajtok 150 koronát kötelesek a községi bíró kezeihez lefizetni.

B. Feketehegy, 1903. nov. hó 25. én.

2-1

Előljárók.

3419. szám 1903.

HIRDETMÉNY.

Mélykut község előljárársága ezenel közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező 2 drb tenyésztésre alkalmatlan kiselejtett tenyészbika és 2 drb tenyészkan Mélykut községgházánál **1903. évi december hó 3-ik napjan d. e. 9 órakor** nyilvános árverés utján eladatik.

Mélykuton, 1903. november 25. én.

Lajthay Benjamin,

jegyző.

Balog László,

bíró.

1150. szám.

1903.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a zombori tekintetes kir. járásbíró-ság 1903. évi Sp. II. 164/4. számú végzése következtében dr. Gombos Ignác zombori ügyvéd által képviselt Hirn István gákovai lakos ellen 165 kor. 81 fil. és járuléka erejéig 1903. évi július hó 29. én fogantatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 2660 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 1 Robey féle gőzmozdony és 1 Graepel féle cséplőgép és elevátor nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbíró-ság 1903. évi V. 931/2. számú végzése folytán 165 kor. 81 fil. tőkekövetelés, ennek 1903. április 25. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 86 kor. 22 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Gákován a községgházánál leendő eszközzésére **1903. évi december hó 14-ik napjának délelőtti 9 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1903. évi november 25. én.

Cservenka Lajos,

kir. bír. végrehajtó.